

سنخ‌شناسی سبک‌های زندگی فراغتی ورزشکاران نخبه

احسان محمدی ترکمانی^۱

علی مقدم زاده^۲

حسین خنیفر^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۶/۵/۳۰

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۷/۷

سبک زندگی، عرصه قابل انتخاب فعالیت‌های زندگی است و یکی از شاخص‌های مهم در سنجش سبک‌های زندگی امروزی فعالیت‌های فراغتی می‌باشد. امروزه ورزشکاران نخبه یکی از گروه‌های مهم در جوامع هستند که سبک زندگی آنان مورد توجه همگان قرار می‌گیرد. هدف پژوهش حاضر، سنخ‌شناسی سبک‌های زندگی فراغتی ورزشکاران نخبه بود. روش این تحقیق، کیفی و ابزار جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه‌های عمیق بود. جامعه آماری پژوهش، افراد خبره آشنا با زندگی ورزشکاران نخبه با تعداد نامعلوم بودند که ۱۹ نفر از آن‌ها به شکل هدفمند و گلوله برفی به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. داده‌ها با فن تحلیل تم مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و ۷۵ کد شناسایی شده در ۱۲ تم فرعی و چهار تم اصلی طبقه‌بندی شدند. چهار تم اصلی، سبک‌های زندگی ورزشکاران نخبه را نشان می‌داد که سبک خانواده محور، سبک متمایز، سبک مجازی و سبک بسته نام‌گذاری شد و در ادامه ویژگی‌های هر سبک بیان گردید. همچنین تحلیل‌ها نشان داد در سنخ‌شناسی سبک زندگی ورزشکاران نخبه، نحوه بروز و مکان انجام فعالیت‌های فراغتی، مهم‌تر از خود فعالیت‌های فراغتی می‌باشد و با توجه به تغییرات در شرایط زندگی ورزشکاران امکان بروز سبک‌های زندگی مختلف در طی زمان وجود دارد.

واژگان کلیدی: ورزشکار نخبه، سبک زندگی، فراغت و تمایز

^۱. دکترای مدیریت ورزشی، پردیس فارابی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

Email: Ehsan.mohamadi@ut.ac.ir

^۲. استادیار، سنجش و اندازه‌گیری، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

^۳. استاد تمام، گروه آموزشی مدیریت دولتی و امور عمومی، پردیس فارابی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

مقدمه

سبک زندگی، اصطلاحی است که از دهه ۱۹۲۰ به بعد در زبان انگلیسی رواج یافته و به نظر می‌رسد تا پیش از آن جامعه و فرهنگ غربی نیازی به این مفهوم نداشته است. امروزه این اصطلاح، کاربرد عامیانه زیادی دارد و بیشتر برای توصیف نوع و گونه‌خانه و اسباب و اثاثیه‌ای که فرد آن را مطلوب و ایده آل خود می‌داند به کار می‌رود (پولادی، ۱۳۹۲: ۹). در طول سال‌های ۱۹۷۰ به بعد مفهوم سبک زندگی از سوی جامعه‌شناسان بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. عمده مطالعات آنان در این زمینه پیرامون ارتباط این مفهوم با ساختار اجتماعی بوده است و کسانی مثل سوبل^۱ (۱۹۸۱)، بوردیو^۲ (۱۹۸۴) و شیز^۳ (۱۹۸۶) به پتانسیل این مفهوم در مطالعات فراغت توجه کرده‌اند. اگرچه جامعه‌شناسانی همچون وبر و زیمل^۴ ابعادی از این مفهوم را بررسی کرده‌اند، اما در واقع می‌توان گفت این مفهوم متعلق به دوران رشد و گسترش طبقه متوسط است و همراه با این طبقه کاربرد آن فزونی یافته است (گوشبر، ۱۳۸۴: ۲۱).

رابرتز^۵ (۱۹۷۸) با انتشار کتابی درباره جامعه معاصر و رشد فراغت، معتقد بود جامعه اروپایی جامعه متنوعی است و تحلیل مارکسیستی توان پاسخگویی به این تنوع را در زمینه سبک زندگی و اوقات فراغت ندارد. رابرتز در این زمینه از یک اصطلاح کلیدی با عنوان «کثرت در فراغت» نام می‌برد و بیان می‌دارد که آزادی در انتخاب الگوهای سبک زندگی وجود دارد که منشأ آن یک کثرت‌گرایی فرهنگی اجتماعی در جامعه می‌باشد. همچنین در طول دهه ۹۰ افرادی مانند مورهاوس^۶ (۱۹۸۹) و دورنتای^۷ (۱۹۸۸) معتقد بودند که باید تحقیقات بین‌رشته‌ای در مورد اوقات فراغت و سبک زندگی صورت گیرد. استدلال آن‌ها این بود که از طریق سبک زندگی می‌توان راهی جهت تحلیل علمی اوقات فراغت به دست آورد (ویل^۸، ۲۰۰۱).

می‌توان گفت تحلیل‌های سنتی درباره فعالیت‌های فراغتی از طریق فهم رابطه آن‌ها با ساختار شغلی بررسی می‌شده است؛ یعنی در این بررسی‌ها فراغت به‌عنوان فعالیت‌هایی که در وقت آزاد صورت می‌گیرد، از روی شغل افراد تعیین می‌شود. پارکر^۹ (۱۹۷۱) معروف‌ترین نظریه‌پرداز این موضوع مدعی است که نقش ماهیت

^۱ Sobel

^۲ Bourdieu

^۳ Scheys

^۴ Weber & Simmel

^۵ Roberts

^۶ Moorhouse

^۷ Durantaye

^۸ Veal

^۹ Parker

فراغت به عنوان یک بر ساخته اجتماعی فقط در ارتباط با کار قابل درک است. بدون کار، فراغتی وجود ندارد و فعالیت‌های کاری جامعه صنعتی است که توسعه فعالیت‌های فراغتی را موجب می‌شود و هر تلاشی برای درک پیدایش مفهوم مدرن فراغت مستلزم بررسی پیدایش آن در طول فرآیندهای صنعتی شدن است (ابازری و چاووشیان، ۱۳۸۱: ۱۳). یکی از نقدهای مهمی که بر نظریه پارکر (۱۹۷۱) وارد شده، موضع‌گیری تلویحی آن است که فراغت را ضمیمه و دنباله‌ای از کار می‌داند. لذا طی سال‌های بعدی شماری از محققان و صاحب‌نظران به طور بنیادی و ماهوی شیوه‌های رایج پژوهش در مطالعات مربوط به فراغت را نقد کردند. شالوده اصلی غالب انتقادات، نقد نفس مفهوم فراغت است. یکی از این انتقادات را دیدگاه فمینیستی مطرح کرده است که بنا به آن نفس طرح مفهوم فراغت در افتادن به تعریفی جنسیتی است (دیم^۱، ۱۹۸۶ به نقل از ابازری و چاووشیان، ۱۳۸۱: ۱۴). به عبارت ساده‌تر، تعریف فراغت در رابطه با کار به ناچار در فهم رابطه‌ای که بیشتر زنان با کار و فراغت دارند، شکست می‌خورد. مطالعات متعددی نشان داده است که فراغت برای زنان، فعالیتی مخفی و پنهان محسوب می‌شود؛ فعالیتی که در پس انبوهی از فعالیت‌های خانه و خانواده پنهان می‌ماند (همان منبع: ۱۴).

به نظر می‌رسد مفهوم سبک زندگی در سال‌های اخیر مجدداً مورد بازآفرینی قرار گرفته است و رایمر^۲ چهار دلیل زیر را برای تجدید حیات این مفهوم شمرده است:

۱. فرآیندهای فردی شدن که آزادی و حق انتخاب بیش‌تری را بخصوص برای جوانان در شرایط به‌سرعت رو به تغییر جهان داشته‌اند.

۲. رشد طبقه متوسط جدیدی که جهت‌گیری آن‌ها آشکارا به سوی سرگرمی و مصرف است و عمدتاً جوانان شهری دارای مهارت‌های حرفه‌ای را در برمی‌گیرد.

۳. افزایش روزافزون مباحث آکادمیک در مورد پست‌مدرنیسم که در آن ظهور ارزش‌ها و سبک‌های زندگی جدید نقش کلیدی را ایفا می‌کنند.

۴. سهم مؤثر آثار بوردیو در موضوع سبک‌های زندگی به خصوص کتاب او در موضوع تمایز (گیبینز^۳ و رایمر، ۱۹۹۹).

مطالعه سیر تحول مفهوم سبک زندگی نشان می‌دهد در ادبیات جامعه‌شناسی از سبک زندگی دو برداشت وجود دارد: در فرمول‌بندی نخست که سابقه آن به دهه ۱۹۲۰ بازمی‌گردد سبک زندگی، معرف ثروت و

---

^۱ Deem

^۲ Reimer

^۳ Gibbins

موقعیت اجتماعی افراد و اغلب به‌عنوان شاخصی برای تعیین طبقه اجتماعی به کار می‌رفته است؛ در فرمول‌بندی دوم، سبک زندگی نه در مطالعات قشر‌بندی اجتماعی و راهی برای تعیین طبقه اجتماعی، بلکه شکل اجتماعی مدرنی دانسته می‌شود که تنها در متن تغییرات فرهنگی دوران مدرن و رشد و گسترش فرهنگ مصرف معنا می‌یابد. در این معنا، سبک زندگی راهی برای تعریف ارزش‌ها، نگرش‌ها، رفتارها یا هویت افراد می‌باشد که اهمیت آن برای تحلیل‌های اجتماعی روزه‌روز افزایش یافته است (چاووشیان، ۱۳۸۱).

در دیدگاه پست‌مدرنیته نیز سبک زندگی تعریف دیگری می‌یابد. فرض اصلی این دیدگاه این است که مردم اکنون بیشتر از قبل خود را در برابر آنچه می‌خواهند با زندگی‌شان بکنند، مسئول می‌دانند. قیدوبندهای سنتی برداشته شده است و دنبال کردن روش زندگی والدین به‌صورت خودکار دیگر نه ضروری است و نه ممکن (گیببیز و رایمر، ۱۹۹۹: ۱۰۲). بنا بر این استدلال، در عصر پست‌مدرنیته مردم قدرت و توان انتخاب‌های فراوانی دارند که می‌توانند در یک عرصه جایگزینی انتخاب‌هایشان را در صورت لزوم با همدیگر عوض نمایند. به نظر پست‌مدرنیست‌ها، سبک‌های زندگی در جامعه پست‌مدرنیته نسبت به جامعه مدرن و جامعه سنتی هم ناهمگون‌تر و هم شیوه‌ها و روش‌های گوناگون جهت انجام آن‌ها وجود دارد. راه و روشی که شخصی در حوزه‌ای عمل می‌کند، اصلاً ربطی به روشی که او در حوزه دیگری عمل می‌کند، ندارد. به نظر نظریه‌پردازان پست‌مدرنیته، سبک زندگی نتیجه همه انتخاب‌ها و گزینش‌هایی است که شخص نسبت به زندگی خود انجام می‌دهد که این شامل انتخاب کار و فعالیت‌های مربوط به فراغت نیز می‌شود. بحث دوم در پست‌مدرنیته این است که سبک زندگی، نتیجه و محصول انتخاب‌هایی است که در زندگی روزمره صورت می‌گیرد، اما این همواره نتیجه‌ای موقتی است و افرادی که بین حوزه‌های مختلف در زندگی روزمره در حرکت‌اند، دائماً دست به انتخاب‌های جدید می‌زنند. به‌هرحال سبک زندگی و تفسیر و تحلیل و چگونگی تنوع آن‌ها در گروه‌های مختلف اجتماعی با هر دیدگاهی چه مدرن و یا پست‌مدرن بررسی شود، امروزه به‌عنوان شیوه زیست انسان‌ها به‌ویژه گروه‌های جوان، زنان و افراد واقع در طبقات مختلف اهمیت یافته است.

از دهه ۱۹۵۰ به بعد با افزایش مدت‌زمان اوقات فراغت افراد جامعه، از یک‌طرف و افزایش آگاهی مردم نسبت به اثرات مثبت ورزش از طرف دیگر، شاهد گرایش روزافزون مردم به انواع مختلف فعالیت‌های ورزشی بوده‌ایم، اما می‌توان گفت اوج اهمیت ورزش و توجه بخش‌های مختلف جامعه به آن در برگزاری رویدادهای بزرگ ورزشی نظیر بازی‌های المپیک، بازی‌های قاره‌ای و مسابقات جام جهانی رشته‌های

مختلف ورزشی مشهود است. امروزه برگزاری موفق رویدادهای ورزشی چه در عرصه بین‌المللی و چه در عرصه ملی به وجود ورزشکاران به‌عنوان افرادی که رقابت را شکل می‌دهند، وابسته است. به عبارتی می‌توان اذعان کرد که تأمل در اصل «سریع‌تر، بالاتر، قوی‌تر»^۱ المپیک (سجادی، ۱۳۸۵) نشان‌دهنده این است که امروزه رقابت در بهترین و بالاترین سطح ورزش و خلق صحنه‌های خارق‌العاده و جذاب ورزشی، توسط ورزشکاران برجسته هر رشته ورزشی از عوامل مهم لذت‌بخش نمودن ورزش برای افراد جامعه هستند که موجبات علاقه‌مندی اقشار مختلف مردم به تماشای مسابقات ورزشی و مشارکت در ورزش را نیز فراهم می‌کنند. همچنین همواره وجود ورزشکاران و قهرمانان مطرح ورزشی در جامعه نقش‌الگویی برای افراد مختلف جامعه به‌ویژه نوجوانان و جوانان دارد (جلالی فراهانی و علی دوست قهفرخی، ۱۳۹۰) و بسیاری از کودکان و نوجوانان با الگو قرار دادن ورزشکاران، آرزو دارند در آینده تبدیل به ستاره‌هایی معروف در رشته‌های مختلف ورزشی شوند. علاوه بر تأثیر نقش‌الگویی ورزشکاران در گرایش افراد مختلف به ورزش، رفتار و عقاید ورزشکاران محبوب و مطرح در جامعه نسبت به مسائل مختلف از جمله مصرف سیگار می‌تواند الگویی برای طرفدارانشان باشد و برعکس وجود عادات صحیح در زندگی ورزشکاران بر روی جوانان و نوجوانان تأثیر مثبت خواهد داشت (حسامی و همکاران، ۱۳۸۹).

از طرف دیگر، امروزه توسعه روزافزون فناوری‌های ارتباطی به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر وب و شبکه‌های مجازی تلفن همراه نظیر تلگرام و اینستاگرام موجب شده است مرزهای حریم خصوصی زندگی افراد پیش از پیش از بین برود. به عنوان مثال، در حال حاضر اینستاگرام به دلیل در دسترس بودن بیشتر و سهولت کار با آن به سرعت در حال رشد است؛ به طوری که هم‌اکنون بیشتر افراد سرشناس و معروف ایرانی مثل ورزشکاران عضو اینستاگرام هستند و طرفدارانشان هم صفحه اجتماعی آن‌ها را دنبال می‌کنند. آمارها نشان می‌دهد که پرطرفدارترین ورزشکاران ایرانی در اینستاگرام، در رشته‌های والیبال و فوتبال هستند. موارد فوق نشان می‌دهد اگرچه در دهه‌های گذشته زندگی افراد معروف و محبوب نظیر ورزشکاران در کانون توجه رسانه‌ها و مردم بود، اما با فناوری‌های امروزی عملاً جزئیات ریز زندگی این افراد نیز از دید عموم مردم دور نمی‌ماند و علایق، ترجیحات، نوع پوشش، الگوهای مصرف و تفریح و در یک کلام سبک زندگی این افراد نسبت به زمان‌های قبل بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد.

برخی از تحقیقاتی که می‌توانند نشانگر سنخ‌های متفاوت سبک زندگی در بین شهروندان باشند و به درک مسئله تحقیق حاضر کمک نمایند، به قرار زیرند. زارع و فلاح (۱۳۹۱) در بررسی سبک زندگی جوانان در

---

^۱ Citius, Altius, fortius

شهر تهران و عوامل مؤثر بر آن، چهار سبک زندگی زیبایی شناختی - لذت جویانه، کارکردگرایانه، خرده فرهنگی و منفعلانه را شناسایی کردند. ویژگی سبک زندگی لذت جویانه - زیبایی شناسانه حس تمایز و تفاوت آن با دیگران بود، در سبک زندگی کارکردگرایانه فرد به دنبال رشد آگاهی و دانش در اوقات فراغت خود بود. سبک زندگی خرده فرهنگی نمایانگر نزدیک شدن فرد به آرمان‌ها و شخصیت واقعی خود بود و در سبک زندگی منفعلانه فرد هدف خاصی ندارد و به شکل اتفاقی از آن استفاده می‌کند. هارکر و همکاران^۱ (۲۰۰۴) در تحقیقی ضمن نشان دادن تفاوت‌های مصرف‌کنندگان آمریکایی و کانادایی با استفاده از سیستم‌های AIO و VALS مصرف‌کنندگان ساکن آمریکای شمالی را در هفت گروه آگاه اقتصادی (صرفه‌جو و خریدهای دقیق)، فعال و سلامت‌محور (مشارکت در ورزش و استفاده از رژیم غذایی سالم)، خانه‌محور (سپری کردن زمان در خانه)، آگاه اجتماعی (مشارکت اجتماعی بالا)، مدگرا (پوشش به خاطر مد و تمایز نه برای راحتی)، خانواده‌محور (توجه به اعضای خانواده و راحتی آن‌ها) و مستقل (مستقل بودن و توانایی تأثیرگذاری بر اطرافیان) طبقه‌بندی کردند. تلاما، ناپونن و پیرون^۲ (۲۰۰۵) در مطالعه‌ای بر روی جوانان بلژیکی و فنلاندی بر اساس شیوه‌های گذران اوقات فراغت افراد، پنج سبک زندگی را شناسایی کردند. این محققان سبک‌های زندگی پنج‌گانه را با عناوین اجتماعی آسان (رفتن به مهمانی و ملاقات با دوستان، گذران وقت با دوست دختر/ پسر، خرید)، فعالیت‌های وظیفه‌ای (کمک به امورات خانه، فعالیت‌های داوطلبانه و کسب درآمد)، ورزشی (شرکت در رقابت‌های ورزشی سازمان یافته و سازمان نیافته و رویدادهای ورزشی) و بازی‌های کامپیوتری و تلویزیون و هنری مستقل (موسیقی، انجام کارهای هنری و دستی) نام‌گذاری کردند. در تحقیق دیگری سوینینن و استورم^۳ (۲۰۱۰) برای جوانان فنلاندی چهار مؤلفه عشق و دوستی (به خانواده و دوستان)، ارزش‌ها (اعتقادات و احساسات)، داشته‌ها (استانداردهای زندگی، تلویزیون و اینترنت) و ابراز وجود (از طریق سرگرمی‌ها و اوقات فراغت) را به عنوان عوامل شکل دهنده سبک زندگی در نظر گرفتند. بخشی از نتایج تحقیق آنان نشان داد جوانان فنلاندی بسیار دوست‌محور به نظر می‌رسند و برای دوستی، تفریحات متعارف نظیر هم‌صحبتی باهم یا گوش دادن به موسیقی در کنار دوستان ارزش قائل‌اند. همچنین خانواده هنوز هم برای آنان بزرگ‌ترین معنا را در زندگی دارد.

---

^۱ Harcar & et al

^۲ Telama, Nupponen, & Pieron

^۳ Soininen & Storm

یکی دیگر از کاربردی‌ترین سنخ‌شناسی‌های سبک زندگی، طرح طبقه‌بندی «ارزش‌ها و شیوه‌های زندگی»^۱ یا والس می‌باشد. طرح والس جمعیت آمریکا را طبق دو بعد هویت شخصی و منابع به هشت بخش زیر تقسیم می‌کند (موون و مینور، ۱۳۹۳: ۱۹۹).

نوآوران^۲: نوآوران، افراد موفق و پیچیده‌ای هستند که با اعتماد به نفس بالا مسئولیت سایرین را بر عهده می‌گیرند. این افراد رهبران را تغییر داده و بیشترین پذیرای ایده‌ها و فناوری‌های جدید هستند. خریدهای آنان منعکس‌کننده رشد سلايق در محصولات و خدمات مجلل و لوکس می‌باشد.

متفکران^۳: این افراد با ایده آل‌ها و منابع زیاد برانگیخته می‌شوند. متفکران افراد بالغ، راضی، راحت و منعکس‌کننده می‌باشند. آن‌ها تمایل به تحصیلات خوب و جستجوی فعال اطلاعات را در فرایند تصمیم‌گیری دارند. برای این افراد دوام، عملکرد و ارزش محصولات اهمیت دارد.

موفقان^۴: با موفقیت و منابع زیاد برانگیخته می‌شوند؛ افراد موفق سبک زندگی هدف‌گرا دارند که در مرکز آن خانواده و شغل قرار دارد. آن‌ها از موقعیت‌هایی که درجات بالایی از تحریک و تغییر را دارد، اجتناب می‌کنند. آن‌ها محصولات برتری را ترجیح می‌دهند که از طریق آن موفقیت خود را به همسالان نشان دهند. تجربه‌کنندگان^۵: این افراد با اظهار وجود و منابع زیاد برانگیخته می‌شوند. تجربه‌کنندگان از موقعیت‌های غیرمتعارف قدردانی می‌کنند. آن‌ها فعال، قوی، به دنبال تحریکات جدید، نامتعارف و پرخطر هستند. این افراد نسبتاً بخش زیادی از درآمد خود را صرف مد، اجتماعی شدن و سرگرمی می‌کنند.

معتقدین^۶: افراد معتقد به وسیله ایده آل‌ها و منابع کم برانگیخته می‌شوند، به‌طور قوی سنتی هستند و به قوانین و قدرت احترام می‌گذارند. به علت اینکه آن‌ها به‌طور بنیادی محافظه‌کار هستند، در تغییرات کند بوده و مخالف فناوری می‌باشند. این افراد محصولات و برندهای آشنا را انتخاب می‌کنند.

تلاشگران^۷: تلاشگران با موفقیت و منابع کم برانگیخته می‌شوند. آن‌ها مطابق مد مرسوم روز و دوستدار لذت هستند. درآمد کمی داشته و تمایل دارند علایق محدودی داشته باشند. تلاشگران محصولات شیک را ترجیح داده و از خرید افراد ثروتمند تقلید می‌کنند.

---

^۱ Values And Lifestyles

^۲ Innovators

^۳ Thinkers

^۴ Achievers

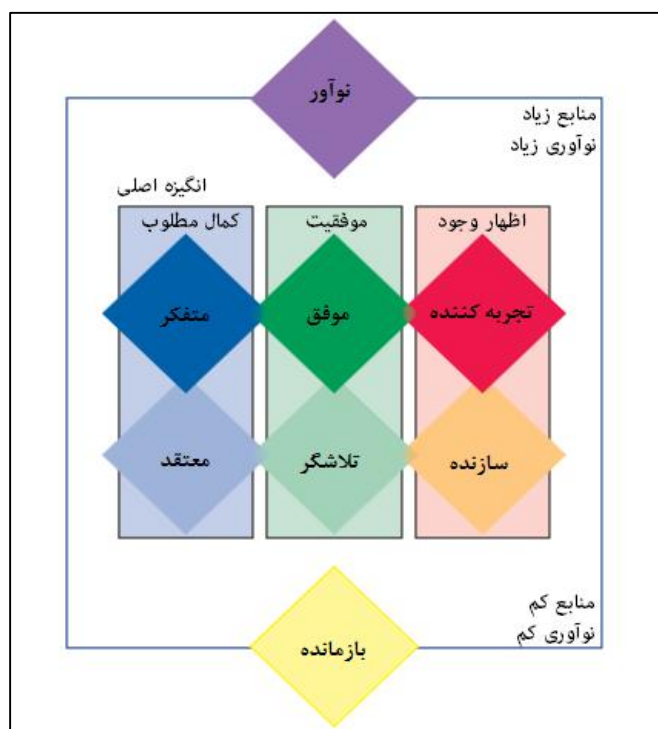
^۵ Experiencers

^۶ Believers

^۷ Strivers

سازندگان^۱: به وسیله اظهار وجود و منابع کم برانگیخته می‌شوند و برای کارهای عملی و خودکفایی ارزش قائل هستند. سازندگان فعالیت‌های کار با دست را انتخاب می‌کنند و اوقات فراغت خود را با خانواده و دوستان نزدیک سپری می‌نمایند. به علت اینکه برای کالاهای لوکس ارزش قائل‌اند، محصولات اساسی را می‌خرند.

بازماندگان^۲: این افراد در زندگی محدود متمرکز شده‌اند. به علت اینکه منابع کمی در اختیار دارند، انگیزه اصلی را از خود نشان نمی‌دهند و اغلب احساس ناتوانی می‌کنند. این افراد عمدتاً نگران ایمنی و امنیت خود هستند. بنابراین تمایل دارند وفادار به برند بمانند و کالاهای با تخفیف بخرند.

شکل ۱: بخش‌بندی‌های والس (VALS Framework, ۲۰۰۲-۰۹)

بنا به آنچه گفته شد، همواره یکی از گروه‌های اجتماعی مهم در جوامع، ورزشکاران نخبه و معروف آن جامعه هستند که در مرکز توجه همگان و رسانه‌ها قرار دارند. علاوه بر این، ورزشکاران نخبه توانایی تأثیرگذاری بر رفتار و اعمال سایرین را دارند و اعمال و رفتارهای آنان چه در محیط کار و رقابت (ورزش) و چه تفریح و فراغت مورد الگوبرداری طیف وسیعی از شهروندان به‌ویژه جوانان قرار می‌گیرد. لذا با در نظر داشتن اینکه مرور ادبیات و مطالعات حوزه سبک زندگی نشان می‌دهد در مورد سبک‌های زندگی

^۱ Makers

^۲ Survivors

ورزشکاران نخبه ایرانی مطالعات جدی صورت نگرفته است و با در نظر داشتن این مهم که باید مطالعات سبک زندگی در متن گروه‌های اجتماعی مورد نظر صورت گیرد، تحقیق پیش رو به دنبال مطالعه کیفی سبک‌های زندگی ورزشکاران نخبه ایرانی و ارائه یک سنخ‌شناسی از آن بر اساس فعالیت‌های فراغتی است.

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به رویکرد کیفی پژوهش پیش رو، پارادایم حاکم بر آن تفسیری است. از آنجایی که مطابق پژوهش‌های قبلی در مورد سبک زندگی ورزشکاران نخبه اطلاعات کافی وجود ندارد، به‌کارگیری روش کیفی قابل توجیه است، چراکه به پژوهشگر اجازه می‌دهد با ذهنی باز و به‌دوراز پیش‌داوری و فرضیه به گردآوری و تحلیل داده‌ها بپردازد. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه‌های ساختارنیافته عمیق بود که با توجه به تجارب خاص هر مشارکت‌کننده در مورد سبک زندگی ورزشکاران نخبه اجرا گردید. جامعه آماری تحقیق افرادی نظیر خبرگان مدیریت ورزشی، جامعه‌شناسی ورزشی، مربیان و ورزشکاران باتجربه، مدیران ورزشی و روان‌شناسان ورزشی بودند که توسط مصاحبه‌شونده‌های اولیه با در نظر داشتن ملاک‌هایی نظیر داشتن تألیفات در زمینه سبک زندگی، سابقه طولانی تجربه زندگی ورزشکاری و ارتباط فعلی با ورزشکاران به‌عنوان مربی و .... مناسب تشخیص داده و معرفی شده بودند. برای انجام مصاحبه‌ها ابتدا نمونه‌ها به‌صورت هدفمند انتخاب شدند. بعد فرآیند نمونه‌گیری به‌صورت گلوله برفی ادامه پیدا کرد و با انجام مصاحبه‌های عمیق با ۱۹ نفر خبره و رسیدن به معیار اشباع نظری به اتمام رسید. مدت زمان هر یک از مصاحبه‌ها بین ۳۰ تا ۷۰ دقیقه بود و محقق ضمن ضبط نمودن مکالمات در طی زمان مصاحبه، اقدام به یادداشت‌برداری نمود. پس از انجام هر مصاحبه، داده‌های حاصل از آن تایپ و با فن تحلیل تم مورد تجزیه و تحلیل واقع شد. برای این منظور ابتدا سعی شد با خواندن چندباره متن مصاحبه انجام شده، فهمی کلی از عبارت و مفاهیم موجود در متن حاصل گردد. سپس با نرم‌افزار اطلس تی آی^۱، ۷۵ کد در متن کشف و علامت‌گذاری شد. کدهای موردنظر به ۱۲ خانواده^۲ تبدیل شد و ۱۲ خانواده نیز بر اساس مشابهت معنایی در ۴ خانواده بزرگ^۳ طبقه‌بندی شد. قابل ذکر است که در طبقه‌بندی‌های صورت گرفته (کدها به خانواده و خانواده‌ها به خانواده بزرگ) هم جنبه‌های مشاهده‌پذیر و ملموس محتوای متن و هم محتوای پنهان متن در نظر گرفته شده است.

^۱ Atlas.ti ۷,۵

^۲ Family

^۳ Super Family

در این پژوهش برای دستیابی به روایی و پایایی، علاوه بر رعایت اصول گفته شده در بالا، کدهای تولید شده در یک فرم در اختیار چهار نفر از مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت. این فرم با پنج ستون طراحی شد که ستون اول سبک فراغتی، ستون دوم تم‌های فرعی زیر مجموعه آن، ستون سوم کدها و در ستون چهارم ویژگی‌های هر سبک بیان شده بود. در ستون پنجم از مشارکت‌کنندگان خواسته شد نظرات اصلاحی و تکمیلی خود را در مورد کدها و طبقه‌بندی‌های انجام شده یادداشت نمایند که در نهایت با جمع‌بندی ارزیابی مشارکت‌کنندگان، روایی و پایایی نتایج تأیید شد. همچنین برای محاسبه ضریب قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها از آزمون اسکات^۱ استفاده شد- این آزمون میزان توافق بین کدگذاران مختلف را نشان می‌دهد. برای اجرای آن پس از کدگذاری متن مصاحبه‌ها توسط نفر اول، ۲۰ درصد از محتوای مصاحبه‌ها انتخاب و توسط نفر دیگری کدگذاری مجدد شد و با در نظر داشتن کدهای مورد توافق ضریب مذکور ۰/۸۱ محاسبه گردید.

یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۱ جزئیات نمونه در مرحله مصاحبه را نشان می‌دهد. در این مرحله، نوزده نفر مورد مصاحبه قرار گرفتند که با توجه به ویژگی‌هایی نظیر سابقه بازی در لیگ برتر، سابقه مربیگری، حوزه فعالیت فعلی و غیره می‌توان گفت که این افراد جهت اظهار نظر در مورد سبک زندگی ورزشکاران نخبه مناسب بوده‌اند.

جدول ۱: جزئیات مشارکت‌کنندگان در مصاحبه

تعداد	متغیر	
۳	کارشناسی	تحصیلات
۳	کارشناسی ارشد	
۱۳	دکتری	
۱۳	بله	سابقه بازی در لیگ برتر
۶	خیر	
۱۰	بله	سابقه مربیگری
۹	خیر	
۱۰	دانشگاه	حوزه فعالیت فعلی
۷	مربیگری	
۲	سایر	
۱۹	جمع	

^۱ Scott

جدول ۲، یافته‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌ها را نشان می‌دهد. مطابق جدول یاد شده، چهار سبک زندگی متفاوت از هم بر اساس الگوهای گذران اوقات فراغت مورد شناسایی قرار گرفت. نکته مهم این است که در شناسایی سبک‌های مذکور مهم انجام دادن اعمال خاصی (مثلاً مطالعه کتاب یا تماشای فیلم) نبود، بلکه مهم الگو، چگونگی و مکان انجام دادن آن عمل بود. به عنوان مثال، ممکن است دو نفر ورزشکار هر دو به دنبال مطالعه کتاب باشند، اما یکی از آن‌ها این کار را در یک کتابخانه عمومی انجام دهد و با توجه به معروفیت مورد توجه افکار عمومی و رسانه‌ها نیز قرار گیرد- در این حالت این ورزشکار به دنبال بروز سبکی متمایز است- اما نفر دوم مطالعه کتاب را در یک فضای بسته انجام دهد که نمایانگر سبک فراغتی بسته است. به احتمال زیاد در سبک اولی، ذات مطالعه و هدف از آن که کسب دانش و آگاهی است تحت تأثیر هدف دیگری که بروز تمایز است، قرار می‌گیرد، اما در سبک دومی ورزشکار واقعاً به دنبال مطالعه و کسب دانش است. در ادامه تعریف هر سبک و ویژگی‌ها هر یک مورد بحث قرار خواهد گرفت.

جدول ۲: جزئیات یافته‌های کیفی

ردیف	تم اصلی (سبک فراغتی)	تم فرعی	برخی از کدهای معرف سبک
۱	خانواده محور	اعتماد محور دوری از قضاوت افراد اجتناب از خواسته‌های پرتعداد	اعضای خانواده از جمله پدر، مادر و برادران و خواهران، قابل اعتمادترین افراد برای در کنار هم بودن هستند. وضعیت جامعه طوری شده است که تنها می‌توان به نزدیک‌ترین افراد اعتماد کرد و در کنار آن‌ها تفریح و سرگرمی‌های دلخواه را انجام داد. اعضای خانواده تنها کسانی هستند که آدم می‌تواند شخصیت واقعی‌اش را در کنار آن‌ها بروز دهد. آدم هنگام بودن با اعضای خانواده به خصوص پدر و مادر کمتر مورد قضاوت و داوری قرار می‌گیرد و این مزیت بزرگی برای گذران وقت با خانواده است. روبرو شدن با انتظارات و خواسته‌های بستگان و خویشاوندان بهتر و راحت‌تر از روبرو شدن با خواسته‌های افراد غیر آشناست. خانواده تنها کسانی هستند که آدم را به خاطر خودش می‌خواهند.
۲	تمایز	نوگرا شهرت طلب تمایز	ورزشکاران ترجیح می‌دهند جزو اولین نفراتی باشند که جدیدترین سرگرمی‌ها را تجربه می‌کنند. اینکه دیگران من را به خاطر انجام کاری متفاوت، فردی خاص بدانند،

<p>لذت‌بخش تر از خود آن کار است. ورزشکاران دوست دارند با افرادی از طبقات خاص نظیر هنرمندان زمانشان را سپری کنند. بودن در جمعی که در آن آثار هنری و تاریخی به حراج گذاشته شده است، برای برخی ورزشکاران تجربه خوبی است. ترجیح می‌دهند در وقت آزادشان با ماشین در خیابان‌های شلوغ رانندگی کنند، حتی اگر خسته شوند. برخی از ورزشکاران حتی اگر بخواهند به مطالعه بپردازند، انجام آن در یک کتابخانه عمومی را ترجیح می‌دهند. این افراد دوستانی دارند که به تفریحاتی نظیر شکار و تیراندازی می‌پردازند.</p>			
<p>خرید اینترنتی برایشان لذت‌بخش تر است. با گشت‌وگذار در اینترنت احساس به‌روز بودن دارند. به نظر برخی از ورزشکاران ارتباطات مجازی بهتر و کمتر هزینه‌تر از مراودات معمولی است. معروف بودن باعث می‌شود در دنیای مجازی بدون شناخته شدن و پیامدهای آن وقت بگذارند. راحتی استفاده از اینترنت را دوست دارند.</p>	<p>راحت‌طلبی حس به‌روز بودن بی‌مسئولیت</p>	<p>مجازی</p>	<p>۳</p>
<p>در بسیاری از مواقع معروفیت باعث شده است که بودن در یک جمع عمومی آرامش ورزشکار را به هم بزند. برای همین ترجیح می‌دهند در یک فضای بسته به کارهای مورد علاقه برسند. آن‌ها دوست ندارند به خاطر هر کار ساده‌ای اعم از یک تفریح یا سرگرمی مورد سؤال افراد مختلف از جمله خبرنگاران قرار گیرند. به نظرم اوقات فراغت زمانی است که بتوان هر کاری را در آن به راحتی انجام داد. دوست دارم در یک محیط خصوصی به انجام کارهایی نظیر پرورش گل و گیاه بپردازم. این کار حس خوبی در من ایجاد می‌کند.</p>	<p>راحت‌طلبی بی‌مسئولیت حس آزادی‌خواهی</p>	<p>بسته</p>	<p>۴</p>

بحث و نتیجه‌گیری

در مورد اهمیت سبک زندگی، اشاره به تعبیر کوکرهام^۱ در این زمینه کافی است. از نظر ایشان همچنان که جامعه‌شناسی به‌سوی قرن ۲۱ پیش می‌رود، همه شاخص‌ها نشان می‌دهد که پژوهش‌ها در زمینه سبک زندگی می‌رود تا در کانون تمرکز جامعه‌شناسی قرار گیرد (فاضلی، ۱۳۸۲، ۶). سبک زندگی، اصطلاحی است که در

^۱ Cockerham

فرهنگ سنتی چندان کاربرد ندارد، چون ملازم با نوعی انتخاب از میان تعداد کثیری از امکان‌های موجود است. به عبارتی، سبک زندگی زاینده انتخاب‌های مردم در میان محدودیت‌های ساختاری است که آن‌ها را فرا گرفته است (زارع و فلاح، ۱۳۹۱). از طرف دیگر، از آنجایی که انسان در اوقات فراغت خود می‌تواند همان چیزی را که می‌پسندد، انجام دهد و شخصیت اصلی خود را بازیابد و ابراز نماید (سنایی، ۱۳۹۲)، می‌توان استنباط کرد فعالیت‌های اوقات فراغت یکی از عرصه‌های مهم بروز و نمود سبک زندگی است. بنابراین با در نظر داشتن فعالیت‌های فراغتی افراد می‌توان به سبک زندگی آنان پی برد.

از آنجایی که علی‌رغم اهمیت نظری و عملی سبک زندگی در حوزه‌های مختلف، پژوهش‌ها پیرامون سبک زندگی ورزشکاران نخبه که یکی از مهم‌ترین و مورد توجه‌ترین اقشار جوامع هستند خیلی اندک بود، در این پژوهش به شیوه کیفی چهار سبک زندگی برای ورزشکاران نخبه ایرانی بر پایه فعالیت‌های فراغتی آنان به شکل زیر مورد شناسایی قرار گرفت.

سبک زندگی خانواده محور: سبکی است که در آن فرد ورزشکار، بودن در کنار خانواده و انجام فعالیت‌های مختلف با آنان را ترجیح می‌دهد. در این سبک، فرد ورزشکار از ساده‌ترین کارها نظیر مطالعه، تماشای فیلم و تلویزیون و غیره را با نزدیک‌ترین افراد و احتمالاً خویشاوندان خود انجام می‌دهد. برای ورزشکاران خانواده محور، اعتماد ویژگی مهمی است و اگر فردی بتواند وارد حلقه اعتماد آنان گردد می‌تواند در زمان فراغت با ورزشکار باشد. ورزشکاران خانواده محور از قضاوت‌های بی‌شمار سایرین نظیر رسانه‌ها و افراد دوری می‌گزینند و برای جلوگیری از روبرو شدن با خواسته‌های مختلف افراد، بودن در کنار نزدیکان و خانواده را ترجیح می‌دهند.

سبک زندگی متمایز: سبکی است که در آن به‌طور مداوم ورزشکار به دنبال بروز جدیدترین فعالیت‌ها و رفتارها از خود است. ورزشکاران متمایز، متغیرترین سبک زندگی را دارند و پیوسته به دنبال تغییرات در زندگی و عادات خود می‌باشند و در این تغییرات مورد توجه قرار گرفتن را نیز دوست دارند. به‌احتمال زیاد ورزشکاران متمایز تمایل زیادی به مصرف نیز داشته باشند، چون بروز فعالیت‌های جدید و نو مستلزم خرید و استفاده از محصولات و خدمات جدید است. بنابراین شاید بتوان گفت سبک زندگی متمایز به نسبت دیگر سبک‌ها، هزینه‌برتر نیز باشد.

سبک زندگی مجازی: سبکی است که در آن راحت‌طلبی، مهم‌ترین ویژگی است. در سبک زندگی مجازی ورزشکار ترجیح می‌دهد زمان خود را با بازی‌های مختلف، گشت‌وگذار در اینترنت، چت و گفتگوی‌های مجازی و غیره سپری نماید. ورزشکار با سبک زندگی مجازی خود را از سایرین از نقطه نظر استفاده از فناوری به‌روزتر می‌داند. همچنین نکته مهم این سبک این است که ورزشکار هزینه کمتری بابت برقراری ارتباطات و دوستی‌ها می‌پردازد و به‌احتمال زیاد نیز نگرانی کمتری در خصوص از دست رفتن آن ارتباط دارد. دوری از پیامدهای کارها

و فعالیت‌ها از ویژگی‌های ورزشکاران با سبک زندگی مجازی است. همچنین به نظر می‌رسد هزینه پایین‌تر سبک زندگی مجازی، یکی از دلایل گرایش ورزشکاران جوان‌تر و با امکانات محدودتر به این نحوه گذران فراغت باشد. سبک زندگی بسته: سبکی است که در آن ورزشکار به دنبال راحتی و بروز رفتارهایی در جهت ارضای نیاز به آزادی بی‌قید و شرط می‌باشد. در این سبک ورزشکاران می‌خواهند فعالیت‌های مختلف را به دور از چشم سایرین و مورد سؤال واقع شدن انجام دهند. در سبک زندگی بسته، تعداد افرادی که وارد حریم خصوصی ورزشکار می‌شوند خیلی کمتر است و با افراد مورد اعتماد در سبک خانواده محور نیز تفاوت دارد و به‌احتمال زیاد این افراد شامل دوستان خاص و نزدیک می‌باشد که آن‌ها نیز به فراغت‌های بسته علاقه‌مند هستند. سبک زندگی بسته می‌تواند پیوستاری منفی مثبت به خود بگیرد. به عبارتی ممکن است کارها و امورات ساده و معمولی که جنبه مثبت دارند نظیر پرورش گل و گیاه یا مطالعه توسط ورزشکار در حریم خصوصی انجام شود، اما با توجه به بسته بودن این سبک، احتمال رخداد و بروز رفتارهای منفی نظیر مصرف سیگار، مشروبات الکلی و یا سایر اعمال متضاد با ارزش‌ها در آن بیشتر است.

در یک جمع‌بندی از چهار سبک ارائه شده در این تحقیق می‌توان گفت عوامل مختلفی می‌توانند انتخاب و بروز سبکی خاص را در ورزشکاران نخبه تحت تأثیر قرار دهند. یکی از مهم‌ترین این عوامل و شرایط که خاص و ویژه زندگی ورزشکاران نخبه است مشهور، محبوب و مورد توجه بودن آنان می‌باشد. در بسیاری از موارد، واکنش‌های مختلف از طرف مردم و هواداران نسبت به جنبه‌های گوناگون زندگی ورزشکاران منجر می‌شود که آنان به تفریحات بسته روی آورند و حتی اعمال مثبت و ساده خود را به دور از چشم دیگران انجام دهند، چراکه معتقدند بااطلاع یافتن سایرین و رسانه‌ها از عادات و تفریحات ورزشکاران باید منتظر سؤالات پرتعداد رسانه‌ها باشند؛ مواردی از قبیل طرفداری و گوش دادن به سبک موسیقی خاص، تماشای فیلم و یا مطالعه آثار یک نویسنده خاص از این جمله‌اند که یک ورزشکار برای اجتناب از پاسخگویی به سؤالات متعدد بعدی رسانه‌ها سعی می‌کند سبک زندگی بسته را برگزیند. همچنین مطابق با بررسی و تحلیل مصاحبه‌های اجرا شده به نظر می‌رسد برخورداری از امکانات و سایر لوازم زندگی، در گرایش ورزشکاران به سبک‌های متمایز و مجازی مؤثر باشد. به‌احتمال زیاد زمانی که ورزشکار امکانات و منابع کمتری در اختیار دارد بیشتر متمایل به تفریحات مجازی و کم‌هزینه‌تر است. در مقابل با کسب درآمدهای بالاتر و در دسترس بودن منابع بیشتر تمایل برای بروز سبک زندگی متمایز بیشتر می‌گردد. برای ورزشکاران با سبک زندگی خانواده محور نیز یکی از دلایل مهم وابستگی و قوی بودن پیوندهای عاطفی با اعضای خانواده است. همچنین امروزه ورزشکاران نخبه به‌واسطه معروفیت خود در معرض آسیب‌های اجتماعی مختلفی هستند و جهت اجتناب از این آسیب‌ها، مورد اعتمادترین افراد را اعضای خانواده و نزدیکان خود می‌بینند و به سبک زندگی خانواده محوری روی می‌آورند.

نکته قابل توجه دیگر در مورد سبک‌های چهارگانه فوق که تا حدی به ماهیت سبک زندگی نیز برمی‌گردد، بحث تغییر یافتن سبک زندگی ترجیحی فرد ورزشکار است. مطابق نظر گیبینز و رایمر (۱۹۹۹) در عصر پست‌مدرن سبک‌های زندگی از سویی بسیار متکثر و متنوع شده و فرد پیوسته بین حوزه‌های خصوصی و عمومی در حرکت است و از سوی دیگر، خود سبک‌های زندگی بسیار سریع تغییر می‌کنند. بنابراین، این انتظار وجود دارد که یک ورزشکار در یک زمان واحد حتی نشانه‌های بروز دو سبک متفاوت را نیز از خود نشان دهد و یا با تغییر شرایط زندگی سبکی متفاوت برای خود برگزیند. لذا باید فضای سبک‌های مذکور را خیلی انعطاف‌پذیر و قابل تغییر تصور کنیم. در این راستا پیتو^۱ (۲۰۱۳) نیز در بررسی ارتباط سبک‌های زندگی و طبقات اجتماعی در فاصله سال‌های ۱۹۷۴ تا ۲۰۱۰ در جامعه آمریکا به تغییرات در تنوع سبک‌های زندگی در داخل و بین طبقات مختلف اجتماعی اشاره می‌نماید. منظور از تنوع در داخل و بین طبقات اجتماعی این است که علاوه بر اینکه سبک‌های زندگی طبقات مختلف اجتماعی تفاوت‌های زیادی باهم دارد حتی در شرایط متغیر امروزی تغییرات در سبک زندگی افراد داخل یک طبقه اجتماعی نیز محسوس و قابل مشاهده است.

یکی از بخش‌های مورد انتظار در هر کار پژوهشی مقایسه نتایج و یافته‌ها با سایر تحقیقات آن حوزه است، اما از آنجایی که تحقیق حاضر به شکل کیفی و در زمینه ورزشکاران نخبه اجرا شد، قیاس یافته‌های آن با سایر تحقیقات موجود چندان منطقی به نظر نمی‌رسد.

در مجموع، می‌توان گفت سبک‌های زندگی ارائه شده در این تحقیق مشابه برخی از سبک‌های زندگی تحقیقات زیر است:

سبک زندگی متمایز مشابه با سبک زندگی لذت جویانه- زیبایی شناسانه و سبک زندگی بسته مشابه با سبک زندگی خرده‌فرهنگی در تحقیق زارع و فلاح (۱۳۹۱) است. نکته اشتراک این سبک‌ها در دو تحقیق حس تمایز در سبک متمایز و لذت جویانه- زیبایی شناسانه و حس بروز شخصیت واقعی در سبک بسته و خرده‌فرهنگی است. همچنین سبک زندگی خانواده محور تحقیق حاضر مشابه با سبک‌های خانه محور و خانواده محور و سبک زندگی متمایز این تحقیق مشابه با سبک زندگی مدگرا در تحقیق هارکر و همکاران (۲۰۰۴) مشابه است. همچنین سبک زندگی مجازی تحقیق حاضر شبیه سبک زندگی بازی‌های کامپیوتری و تلویزیون و هنری مستقل در تحقیق تلاما، ناپونن و پرون (۲۰۰۵) است. اهمیت و مرکزی بودن خانواده برای جوانان فنلاندی در تحقیق سوینینن و استورم (۲۰۱۰) نیز مشابه با سبک زندگی خانواده محوری این تحقیق است. البته باید اذعان کرد سبک‌های ارائه شده در تحقیق حاضر در یک زمینه خاص و با در نظر داشتن شرایط ورزشکاران نخبه در ایران ارائه شده است، در حالی که سنخ شناسی های اشاره شده بیشتر بر اساس فعالیت‌های انجام شده طبقه شده است، همچنین در تحقیق حاضر

---

^۱ Petev

سبک‌های زندگی نه بر اساس تفاوت فعالیت‌های رخ داده در آن‌ها، بلکه بر اساس تفاوت در نحوه بروز و مکان و زمان اجرای فعالیت‌ها مورد شناسایی قرار گرفته است.

در یک جمع‌بندی کلی باید گفت یافته‌های این تحقیق ضمن تأکید بر سودمندی استفاده از فعالیت‌های فراغتی در مطالعه سبک زندگی ورزشکاران نخبه، مؤید این نکته خاص نیز است که به احتمال زیاد جهت سنخ‌شناسی سبک زندگی ورزشکاران نخبه بر اساس فعالیت‌های فراغتی مهم‌تر از نوع فعالیت‌های فراغتی، نحوه انجام و مکان اجرای آن فعالیت است؛ به عبارت دیگر، شرایط خاص زندگی ورزشکاران می‌تواند منجر به این گردد که فرد ورزشکار یک فعالیت خاص نظیر خرید، خوردن یک خوراکی، تماشای فیلم و غیره را به سبک‌های مختلفی انجام دهد. در پایان پیشنهاد می‌گردد سبک‌های ارائه شده در این تحقیق به صورت کمی در گروه‌های مختلف ورزشکاران مورد آزمون قرار گیرد.

- ابازری، یوسفعلی و چاووشیان، حسن. (۱۳۸۱). «از طبقه اجتماعی تا سبک زندگی رویکردهای نوین در تحلیل جامعه‌شناختی هویت اجتماعی». نامه علوم اجتماعی. دوره ۱۰، ص ۳-۲۷.
- بوردیو، پیر. (۱۹۸۴). تمایز: نقد اجتماعی قضاوت‌های ذوقی. حسن چاووشیان. تهران: نشر ثالث
- پولادی، رزا. (۱۳۹۲). «بررسی الگوهای سبک زندگی جوانان». پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- جلالی فراهانی، مجید و علی دوست قهفرخی، ابراهیم. (۱۳۹۰). مدیریت رویدادها و اردوهای ورزشی. تهران: دانشگاه تهران
- چاووشیان تیریزی، حسن. (۱۳۸۱). «سبک زندگی و هویت اجتماعی مصرف و انتخاب‌های ذوقی به‌عنوان شالوده تمایز و تشابه اجتماعی در دوره اخیر مدرنیته». رساله دکتری رشته جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- حسامی، زهرا؛ رمضان خانی، علی؛ شریف کاشانی، بابک؛ فلاح تفتی، سعید و حیدری، غلامرضا. (۱۳۸۹). «شیوع مصرف دخانیات و آگاهی و نگرش نسبت به آن در ورزشکاران مرد تیم‌های ملی ایران ۱۳۸۷». حکیم. دوره سیزدهم، شماره ۲، ص ۱۱۵-۱۲۰.
- زارع، بیژن و فلاح، مهدی. (۱۳۹۱). «بررسی سبک زندگی جوانان در شهر تهران و عوامل مؤثر بر آن». تحقیقات فرهنگی. دوره پنجم، شماره ۴، ص ۷۵-۱۰۵.
- سجادی، نصرالله. (۱۳۸۵). آشنایی با جنبش المپیک. تهران: کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران
- سنایی، نقی. (۱۳۹۲). «هندسه مفهومی اوقات فراغت با رویکرد جامعه‌شناختی، روان‌شناسی، اخلاقی». معرفت اخلاقی. سال چهارم، شماره ۱، ص ۹۳-۱۱۱.
- فاضلی، محمد. (۱۳۸۲). مصرف و سبک زندگی. چاپ اول، قم: صبح صادق
- گوشبر، فرهاد. (۱۳۸۴). «طبقه اجتماعی و سبک زندگی». پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- گیبینز، جان آر و ریمر، بو. (۱۹۹۹). سیاست پست‌مدرنیته: درآمدی بر فرهنگ و سیاست معاصر. منصور انصاری. تهران: گام نو
- موون، جان و مینور، میشل. (۱۳۹۳). رفتار مصرف‌کننده. عباس صالح اردستانی و محمدرضا سعدی.

- Harcar, T., Kaynak, E., & Kucukemiroglu, O. (۲۰۰۴). **“Life Style Orientation of US and Canadian Consumers: Are Regio-Centric Standardized Marketing Strategies Feasible?”**. Asia Pacific Journal of Marketing and Logistic, ۲۰(۱), ۴۳۳-۴۵۴ .
- Petev, I. D. (۲۰۱۳). **“The association of social class and lifestyles persistence in American sociability, ۱۹۷۴ to ۲۰۱۰”**. American sociological review, ۷۸(۴), ۶۳۳-۶۶۱ .
- Soininen, M., & Storm, T. M. (۲۰۱۰). **“The life style of the youth, their every day life and relationships in Finland”**. Procedia-Social and Behavioral Sciences, ۲(۲), ۱۶۶۵-۱۶۶۹ .
- Telama, R., Nupponen, H., & Pieron, M. (۲۰۰۵). **“Physical activity among young people in the context of lifestyle”**. European physical education review, ۱۱(۲), ۱۱۵-۱۳۷ .
- VALS Framework ۲۰۰۲-۰۹. (۲۰۱۴). **“The Framework, The Segments, History and Methodology”**. Retrieved from www.d.umn.edu/.../VALS Framework ۲۰۰۲-۰۹.pdf
- Veal, A. (۲۰۰۱). **“Leisure, culture and lifestyle”**. Loisir et Société/Society and Leisure, ۲۴(۲), ۳۵۹-۳۷۶ .

Typology of Elite Athletes' Leisure Lifestyle

Ehsan Mohammadi Torkamani

Ph.D. in Sport Management, Farabi Campus, University of Tehran, Tehran, Iran

Ali Moghadam Zadeh

Ph.D., Assistant Professor in Evaluating and Measuring, Faculty of Psychology & Educational Sciences, Tehran University, Tehran, Iran

Hossein Khanifar

Ph.D., Full Professor, Public Management Department, Farabi Campus, University of Tehran, Tehran, Iran

Received: ۲۱ Aug. ۲۰۱۷

Accepted: ۲۷ Sep. ۲۰۱۷

Lifestyle is a choice able area of living activities and one of the most important indicators in measuring modern lifestyle is leisure activities. Today, elite athletes are one of the most important groups in societies whose their lifestyles are at the center of public attention. In this regard, the research is to study the typology of elite athletes' leisure lifestyle. The research method was qualitative and data collection tool were in-depth interviews. The statistical population of the study was expert people familiar with the life of elite athletes with an unknown number, which ۱۹ of them were chosen purposeful and snowball as sample. The data were analyzed by using the thematic analysis technique and ۷۰ codes were identified in ۱۲ sub themes and four main themes. The four main themes addressed were the lifestyles of the elite athletes, with a family- centered style, distinctive style, virtual style and closed style.

In continue, the characteristics of each style were expressed. Also, analyzes showed that in typology of elite athletes' lifestyles, the way of occurrence and place of leisure activities are more important than leisure activities themselves and because of changes in the living conditions of athletes, there may be a variety of life styles over time.

Keywords: Elite Athlete, Lifestyle, Leisure and Distinction